Do Võ Phi Hùng SJ Petrus Ký (67-74) tặng Hue-Nguyen Project (Scan và microfilm tại Berkeley, California)

SỐ THỨ 1391 — NGÀY THỨ NĂM 22 MARS 1923 — NGÀY MÙNG 6 THÁNG HAI ANNAM NĂM QUÝ-HỢI — NĂM THỨ 15

DIRECTEUR — PROPRIÉTAIRE
NGUYỄN-VĂN-CỦA
Tòa báo: 85 rue Lagrandière
Adresse télégraphique:
LUCTINH — SAIGON

GIÁ BÁN

	Đông-pháp	Ngoại-quốc
Một năm	12$00	18$00
Sáu tháng	6.50	9.00
Ba tháng	3.50	4.50

BẢN LẺ MỖI SỐ... 0$05
mua báo thì kể từ ngày mùng mười và ngày 10 mỗi tháng và phải trả tiền trước.

POUR LES ANNONCES
S'adresser:
A Saigon: aux Bureaux du Journal, rue Catinat, 128-130-132 (1er étage)
A Hanoi: aux Bureaux du Trung-Bắc Tân-Văn.
A Paris: chez M. H. Mayeux & Cie, 8, rue Trouchet
On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.
Thư, chèo và mandats gửi mua báo đều phải đề ngày cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, Tổng-lý Lục-tỉnh Tân-Văn, còn bài về đăng báo thì đề cho M. LÊ-HOÀNG-MƯU, chủ bút

Lục Tỉnh Tân Văn

(LỤC-TỈNH TÂN-VĂN & NAM-TRUNG NHỰT-BÁO RÉUNIS)

閩新省六報日中南

JOURNAL QUOTIDIEN

NHỰT BÁO Xuất bản mỗi ngày, trừ ngày lễ và chúa nhựt

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 876

Á-PHIỆN

(Tiếp theo)

NẤU SẮT LẠI

(concentration des liqueurs)

Mấy món đã lóng đã nấu, đã ép rồi đó phải đem ra nấu lại cho nó ra hơi hết. Người ta đem mấy món ấy đổ trong một cái thùng lớn, trong đó có một cái ống trầm có hơi nước, làm cách ấy trong một giờ lâu chốc ở ngoài cũng nóng lên ít khi độ từ 60 tới 70 độ.

Nước ở trong thùng đó nó cũng lên theo cái bơm (pompe) không khác nào cách nấu nước vỏ dính á-phiện (imbution) lên trên hai cái vựt lớn để nấu sắt lại. Nước ấy sôi bọt một hồi rồi sắt. Cách làm như vậy mỗi tiện lợi lắm, nếu hễ đến chừng nó lên ít chế sắt lại tới 29 Baumé, thì nó hoặc đỏ, hoặc đen, tùy theo thứ tiền.

* * *

Quết thuốc

(Battage du chandou)

Chẳng phải nó ắt đặt lại rồi, thì người ta vựt vô máy-quết (batteur mécanique) để dưới mấy cái vạt hơi. Quết như vậy trong một giờ đồng hồ.

Hồi trước thì quết bằng tay, từ năm 1897 sắp về sau quết bằng máy. Hồi trước nó đựng một cái cây như đầu bếp lớn mà quết nó dặng cho nó mau ngươi, nhưng làm cách ấy thì nó lợi không-khí vô nhiều.

Quết rồi mới đổ á-phiện vô thùng (như thùng rượu) đựng 250 lít, ở trong đó mà nấu.

Khi đổ á-phiện vào thì người ta đổ trên nước trong thùng ra thiệt nào khô, rồi đó mới cần cái thùng coi nặng là bao nhiêu, hầu khi đổ á-phiện vào, người ta cân rồi trừ lại, thì người ta biết là bao nhiêu á-phiện.

Thường thường 350 kilô thầu Benarès (Ấn-độ) thì nấu ra được 240 kilô thuốc á-phiện, nghĩa là trong 100 phần được 68 phần. Còn 400 kí lô thầu Vân-nam thì nấu ra được 260 kilô, ít hơn, nghĩa là trong 100 phần được 65 phần, có nhiều khi nấu ra ít á-phiện hơn nữa.

Coi đó thì đủ biết cách nấu á-phiện cũng làm công-phu lắm. Tuy là nấu xong rồi như thế, mà nhà nước hãy còn phòng bị nữa vì sợ sau nữa á-phiện nó hư. Nếu nó hư thì hại cho người hút.

* * *

Làm cho nó dẻo

(Permanation de l'opium)

Cái vấn-đề nầy khó khăn lắm nên dụ-luận mỗi người mỗi khác, chưa có chi là quyết định. Đến nay có người thí-nghiệm lại nói rằng vì trong á-phiện có nhiều saccharomyces, nên cần phải làm cho nó dẻo khỏi sự ử ngày thứ hai, thứ ba cho đến 25, 30 ngày tùy theo cái khí-độ nó.

Khách kiều-cư cũng thường hay làm vậy, nhưng mà họ đem chôn, đặng làm á-phiện lâu năm.

Như ở Saigon đây nhà nước để á-phiện như vậy trong 4, 5 tháng rồi mới đem vô hộp. Làm như thế thì thứ nào không phải á-phiện thì nó chìm xuống đáy thùng, như là đất cát, vôi v.v. còn á-phiện thì nó lóng lại trong và tốt lắm.

* * *

Vô hộp và cân

(Emballage et pesage)

Nhà nước bán ra cho tiệm thuốc một lần hoặc là một hai cùng năm hay kì-lô, nhưng mà trong đó có nhiều thứ hộp lớn nhỏ. Có hộp hai lượng rưỡi, hộp một lượng, hộp năm chỉ, hộp hai chỉ rưỡi v.v. Rồi đó tiệm thuốc mới bán ra, ai mua từ hộp thì bán ra từ hộp, ai mua lẻ thì lấy thuốc ho khuôi ra gà bán lẻ.

Nhà-nước bán ra năm thứ hộp, hộp đựng 100 cá-ram, hộp 40, 20, 10

Trước hết người ta để á-phiện trong một cái thùng đựng 1000 kí lô, rồi phà trộn đều đó xong rồi, chừng mới lấy ra một mẫu nặng (échantillon) đặng để đem đi thí nghiệm và biên số hiệu cột theo hộp.

Ở dưới thùng á-phiện có để một sợi dây nối thông với cái máy lường kêu là appareils de-cura để ngay phía dưới, tại trong phòng đó.

Cái máy lường đó (hiệu Devme) giản tiện lắm, nếu muốn lượng bao nhiêu thì cứ vặn nó số đó, rồi thì á-phiện trong thùng chảy ra đúng bao nhiêu mà thôi. Hễ hộp 100 cá-ram thì người ta vặn 100 cá-ram. á-phiện cứ chảy ra đúng 100 cá-ram. Tuy vậy mà người ta hồi còn sợ nó sai, nên lấu lâu phải lấy cân tiểu-ly mà cân thử lại coi có trăng không.

Trần-văn-CHIM.

(Mai tiếp).

Thói già-man của hạ-lưu chốn sản-giả

THÓI GIÀ-MANG CỦA HẠ-LƯU CHỐN KINH-THÀNH

Khác nhau là thế nào?

(Tiếp theo)

Vẫn biết rằng, người hễ có học là qui, cái sự học bổ ích cho trí khôn con người, vì như thợ khéo đồ-đạc thác cũng vậy; muốn nên mẫu đồ hữu dụng, thì phải nhờ tay thợ đục đẽo, chạm trổ mà gắng nên cho. Con người ta cũng vậy, hễ mất phần giáo-dục, thì không ra con người. Nên thường cái đám hạ-lưu phần nhiều đều là sanh xuất trong cái đám bần-hạc; xét nào chốn thổ-quê sản giả, thì quanh năm chơn lấm tay bùng, đầm mưa giãi nắng, đem thân nô-lệ chịu sự khiển ước đó, biết đâu là trời rộng đất dày, biết đâu là nhơn-cơn hiếu-đễ, trong ấy chẳng biết bao là nhơn-vật phi-thường, cũng thiếu đẹp — mà cái sự phi-thường, lắt đẹp của nhơn-vật cảnh-lính kia, đâu người có chí giáo-nhơn tối-quyền rất cao-thượng như Khổng-phu-tử đi nữa, cũng không thể trang ra là ra cái sự học-vấn phi-thường của loài người, cái sự học-vấn phi-thường của loài người, cái sự học-vấn phi-thường của nhơn-vật đó mà thôi. Cái thói giả-man hạ-lưu đã thành-nhơn thành-tánh rồi nghe hiểu được. Ôi, nhà mà không học lớn mà sao ra. Đã đành cái kiếp giả-man, cái kiếp hạ-lưu; ai có biết đến cái phận đối nói qua hèn, không chấp trách, rộng dung cho, thế là may mắn cho cái kiếp, bằng chẳng, nếu mắc tính ... quần bao. Cái thói giả-man của hạ-lưu chốn sản-giả đại-khái là thế ấy, người ta trông cuộc tàn bôn, nhiều điều phi-nhân phi nghĩa không đã đến.

2 — Thói giả-man của hạ-lưu chốn kinh thành. — Cái đám hạ-lưu nầy sinh tự ở chốn kinh-thành là một sở-không phải vừa: cũng có con nhà không giàu-giả; mà hạ lại cũng có con nhà có giàu-lắc mà hạ nữa. Tập thành cái thói tự-do giả-man, đã hầu du-thực khắp phố phường, mà ở sống có bọc chữa ở quán chào com, trừ cái sở-hữu của chẳng nó ra, thì chẳng nó không còn nhân đâu là sở hữu. Muốn rõ cái thói giả-man của chẳng nó cho đe-chắc, thì hãy trông ngay con chẳng nó đa-chắc, chẳng tiền-lắc, chẳng-trở nơi khó-hạ-ná, cái ý-phục, cái bộ-dạn, cái cô-chỉ, cái nói năng v. v... của chẳng nó cơn bấy giờ thì mới thấy được cái thói giả-man. Cái thói giả man ấy, bất cứ là đối có khách lạ người sang, chẳng nó cũng cứ cô-ché cái thói giả man nầy thôi.

Con người ấy, thì chẳng nó chẳng hai chưa lấm ngỉ giả ngỉ, đâu không cái nào, đa-đi bay ngược ra, lên lay lên chơn, buồn lời lỗ-mãng nói ngu-xiu. (Cái bọn nầy thường thường phá ăn uống trong mấy cái quán rượu tầm-thường không đám đến mấy nơi cái lẽ nghĩ có trật tự). Người giả-man chốn kinh-thành được tự-đắc cái tự-do đó hơn là kẻ giả-man ở sản giả, còn phòng giả cái trật-tự lễ nghĩa của hương đảng. Cái giả-man của đám hạ-lưu nầy, chẳng có biết quán rượu là quán rượu của người chả quán, ai có tiền ăn uống tự-do vậy thôi — muốn ra ai cầm, muốn vào ai ngăn mà thành ra cái thói giả man của đám hạ-lưu chốn kinh thành là lẽ lẫm, tánh ỉnh có khác hẳn nói cái đám giả-man của đám hạ-lưu chốn sản-giả.

Hai hạng người ấy, cũng loài là hạ lưu cả, song có khác nhau là nơi tập quen rồi thành cái tánh tự-nhiên. Người ở sản giả thành cái giả man quê mùa, kẻ ở kinh-thành thành cái giả man zất xược, khác nhau là thế ấy, nghĩ không lạ gì lũng cảm nhơn mà người con ở lớn chăm giữa cái địa-vị giả-man thường lưu, văn-minh hạ-lưu mới là cho, mà mười ta phần có nhiều lắm.

Trung-Trực

TÀU HƠI

CÁC NHÀ ĐIỀN-CHỦ NÊN MUA ĐỂ ĐI TRONG RUỘNG

Tục ngữ Langsa có nói: Ngày giờ qui như vàng, cho người Tàu nói: Nhứt thốn quang-âm nhứt thốn-kim.

Nếu cạn xét thì ngày giờ là vàng bạc, nên các nhà công-thương kỹ-nghệ người ta qui ngày giờ như qui tiền bạc; người ta hay cầu hiệm ngày giờ lắm, là vì chơ-thương kỹ-nghệ có nhiều khi trong một phút làm ra lợi bạc muôn.

Bởi thế nên người ta trên hộ thì sắm xe-hơi, dưới sông thì tàu-hơi, đặng đi đâu cho mau gọn tiện, kẻo mất ngày giờ đi. Người Annam mình có nhiều kẻ thấy người Langsa sắm xe-hơi ngồi là cũng là sắm đặng đi chơi tiết thảy. Nói vậy hãy còn làm to, là vì xe-hơi để đi làm việc khác, xe-hơi để đi chơi khác.

Như mớ người chỉ hằng có năm ba mươi bạc, kẻ giúp việc hằng ba, sáu người ta cho phép ở đưa mom xem zét. Trong một phút không có chủ cũng đã hại bạc trăm bạc ngoài.

Như vậy nên dân nước người mới giàu mới mạnh. Còn như đờng-bang ta, nếu nói những nhà giàu có thì phải nhiều tàu là mấy nhà điền-chủ, ở trong vườn ruộng không kể sự quan trọng ấy.

Nếu xét ra cho kỹ thì ruộng nương của mấy ông kẻ không phải ở gần lại một chỗ, thế nào đang ở chỗ ấy 50, 100 mẫu, chỗ no 200-300 mẫu, cũng thông nầy mất hai mươi, hai kia năm-ba mươi, Mỗi lần muốn đi thăm ruộng thì phải chèo ghe đi cả hai ba ngày mới tới, đi thăm được mấy ruộng nầy rồi tới mấy ruộng nọ thì đã có trót tháng, còn đâu ngày giờ đi thăm mấy nhà.

Việc đi thăm ruộng là việc cần kíp, mà các nhà điền-chủ đã biết, chẳng cần nói, cũng là việc đi coi gặp lúa ruộng, đi coi tá-điền, chăng là có việc gì cần kíp? ở nhà muốn lính khác phải đi ghe, mà đi ghe mất bao nhiêu ngày giờ vì nước ngược vì nước cạn v. v. Ngày giờ mất ấy là bao tiền mất đó.

Ấy vậy nên nhà điền-chủ muốn bớt tiền đường mất, thì có khó chi đâu, có một cái tàu là mua một chiếc tàu-hơi (Hydroglisseur). Chiếc tàu-hơi nầy khác hơn chiếc cá-nốt hơi. Chiếc cá-nốt hơi thì cái lường nó sâu, đi mấy chỗ cạn được, chỉ như chiếc tàu-hơi Hydroglisseur nầy cái lường nó bằng mặt như tiền vàng vậy, cái máy nó lái ở trên, miễn có nước đặp vô thì nó chạy được. Tàu hơi Hydroglisseur nầy là một mớ rất cần ích và giản tiện cho các vị điền-chủ, là vì đang nó mà đi thăm ruộng cũng là đi đang xe mua mà lại đi, còn mua mua thì chẳng chi phải hao-tổn mới biết đặng được. Cái máy nó cũng để dàm tiền, thấy người làm rồi tìm theo cũng được đừng nói chi đến việc học hay là chỉ mới biết, miễn có biết chơi là đặng.

Đã giản tiện như vậy mà cái giá nó cũng không mắc hơn ghe bầu là bao nhiêu. Tôi thấy có nhiều người sắm ghe bầu cho đến mấy giàn rồi hai ngàn, ấy vậy đã mua một chiếc Hydroglisseur mà đang chẳng cũ là sang, mà lại tiện lợi trên đường.

Nay ông Courtinat có thay mặt cho hãng Farman bên Tây và bên bên-hơi Hydroglisseur đã không mắc, các nhà điền-chủ ai muốn cũng được.

Giá mắc rẻ tùy lớn nhỏ. Khởi sự bữa mai đây là bữa thứ-năm nhứt ngày 22 Mars ông Courtinat ở Saigon đi đi Lục-tỉnh đi bằng tàu-hơi. Ngài đi tới mấy tỉnh đem cho các nhà điền-chủ thấy cái-đó tàu-hơi và đi thử đặng ai muốn mua thì mua.

Ông Cour inat sẽ đi hết Tânan Mytho-Cantho-Soc-Trang-Travinh-Vinhlong-Sadec v.v.

Tôi sẽ đi theo ông Courtinat đặng chỉ cho các nhà điền-chủ thấy chỗ lợi và sự dùng tàu-hơi Hydroglisseur ra thế nào.

Theo ý tôi, các ông điền-chủ các hạt nói trên đây nên chờ đến ngày tàu-hơi Hydroglisseur của ông Courtinat đến, thì xin tới chơ thử coi rồi mới thấy tàu-hơi nầy giản tiện là dường nào.

Trần-văn-CHIM.

N. B. — Xin các vị đọc-giả ai có đọc bài nầy xin cho các người khác biết với.

Vô-tuyến điện

Bordeaux, ngày 19 Mars 1923.

Dấu tích đời Thượng-cổ

Hôm sáng thứ bảy có tin ở thành Stokholm bảo rằng một đạo binh Rôt-xi có tìm được trong địa phận xứ Lapponie những dấu tích một nước văn minh trước hơn văn minh xứ Ê-dýp nữa, nhứt là mồ mả giống như hàng vua Ê-dýp.

Bách niên kỷ-niệm

Xứ Gò-rắc lễ đặt kinh trong tư tưởng người Langsa cho nên trên thiết trên nóng Acropole lễ kỷ-niệm trong thế cho nhà văn ký Ernest Renan. Có quan Thủ-tướng, các quan Thượng-thơ và các Sứ-thần ngoại-quốc dự lễ. Quan Học hộ thượng-thơ đã công trình ông Renan xướng rồi, thì làm lễ trên nóng Acropole và bắt bài Athènes của quan Sở-tại-Saens, đoạn mới trích cho quan Sở-thần Langsa mới cái hộp, trong ấy có một nhánh cây olivier. Cứ thế phong tục thời quan Sở-thần phải trồng nhánh cây ấy. Kế đó đọc một tiểu-sử trên mộ Renan. Trong lúc thiết lễ, có chiến phi-cơ bay que lại trên đầu thờ và quăn xuống những lá cờ nhỏ của nước Pháp và Gò-rắc.

Nhà thờ Huê-kỳ ở Pháp

Ở trường Romain bên I-ta-li người nhà trước đánh vô vườn khoa thiết lễ kỷ-niệm ông Renan. Ông Barrère Sở-thần Pháp dự lễ. Đang chừng phát đi làm lễ khánh thành nhà thờ Saint Trinité của Huê-kỳ tập tại thành Paris Nhà thờ nầy lớn hơn cả nhà thờ của Huê-kỳ cất ở chân Gơ-rốp.

Đình chánh

Tin nhà nước truyền rằng lời đồn trong một tờ báo Ăng-lê nói Sở-thần A-lo-mãng mời cuộc thương nghị cùng Langsa về sự chiếm bờ sông Ruhr và sự bồi-thường là khuyết.

Ông Le Trocquer

Bởi chiến, ông Trocquer sang bên bờ sông Ruhr.

Phá hại

Tại Velsenan Zé đường dây điện tín và dây thép nói đều bị chặt đứt.

Nghịch mạng

Thành Duseldorf, những quân lý các kho «Concordia», «Ordrehsen», «Liberrin» và «Hawrde» không hề nay trang mà lắm-tiền. Người ta đoán rằng mấy thứ hàng ấy sẽ nhiều lắm.

Hôm nữa có 225 chuyến xe bộ hành 34 chuyến xe hàng hóa, bốn chuyến xe vận thực và tám chuyến xe chở binh đã chạy không được. Có 2 xe chở đang chạy về Đại pháp và 1 xe về Banlogich.

Tại Recklinghausen, các kho xuất ở làm thang đã hiệu Blumenthal bị chiếm, đã đặng xuống đăng chở thang trong xuống ký.

Đông-pháp Thời-sự

NAM-KỲ

Mùa bà Hồn đạo chơi

Nhựt là tác sau Tết đến sau, năm nào chỉ những năm nầy hằng năm đều lang nầy cuối tổng kia, không thì ở tỉnh trên cũng là ở hạt dưới, cũng ngăn lửa cháy nhà, lửa cháy nhà!

Như ở Saigon đây nếu kể từ hôm tháng chạp mà cuộc đến nay, thì cũng đã mấy đám bốn rồi.

Nay mới chiều hôm qua ở đường Rousseau có một nhà lá cất gần mấy cái nhà mới của quan mà tỉnh, bỗng lửa cháy. Nay là lá nhà của thợ cắt đặng để đó đạt cất nhà.

Ở trong Cholon tại đường Vigne cũng có một cái nhà lá bị cháy.

Sang đoạt

Phạm-thị-An ở đường Rousseau có vào thưa tên Chi-ah-P..., tuổi chừng ba mươi (trổi) và tội sang đoạt đồ nữ trang giá đang 13450.

Xe đụng

Ở góc đường Marchaise và Lefèbvre có một cái xe nhà của Đàng-văn-Việt-chưn, đụng với xe-hơi 109 của tên Ng-rêu-Truyền hẻo.

Xe-hơi bị hư, còn người vô hại. Hai đàng tính đền.

Đem trả lại, tốt hơn

M. E..., giữ việc tạ Xã-tây có khai rằng hôm 12 tháng 3 giờ ngày có bỏ quên trên một cái xe-kéo khung k-đang nhớ số xe-kéo một cuốn sách là La vie souffrante của trước tác Anatole France. M. E..., mượn tại kho sách. Xe-kéo nào có được nên đem trả lại. Vấn biết chứa sách để cho con chăm nhà là kế hay, mà sách nầy không nên chứa.

Vụ Nguyễn-bá-Ngọc

Vụ tên Nguyễn-bá-Ngọc đi tử-tha-ngược nhảy xuống sông mà tự vẫn hôm sọ bốn bảo đã có nói rồi.

Nay có lịnh quan Biện-lý đây phải lìm tánh ngọc cho cho Cô đã gởi phác hầm nói về vụ ấy cho quan Biện-lý hay rồi.

Bắt ăn trộm ăn cắp hay không bằng làm làm sao đặng có ăn trộm ăn cắp.

Ngày nào đặng ghe nói ăn cắp đặng bị bắt, bước cái ở Malinom và Tuần tranh nơi sau cứ cho tuyết ăn trộm ăn cắp thế mới hay hơn. Cao ngày nào chẳng có rồi cũng bắt tui chơi gỗ-bẩy. Tục rằng: Xe nào lập trường hoặc nhiều cuối lập khuôn.

Nguyễn-văn-Qua đi thơ sở đến tin ở đường Pierre Flandin vào qua thưa ai không biết, ăn trộm đồ quần áo đặt của ve giá đáng 27750 và 6540 còn thêm một cái giầy thuế thân là khác.

Lê-h-X..., 17 tuổi, vô ăn-giếp nghề bị bắt và giải qua Tòa vì tội moc hà bao lấy một cái giầy thuế thân và sau-rất ba cái của Phạm-văn-...ưu ở làng Bình-trị (Mytho) lấy Sa-gon.

Đi thăm bà Thủy

Thầm Phan-thị-Ngọ ở quai la Marne, khai rằng hôm 19 Mars lối 5 giờ chiều tên bạn ông Trần-văn-Bảo, 31 tuổi, đang chống cơ bề bỗng không có ai xuống sông rồi chìm nghỉm. Tuy kế-sanh-ra.

Được một cái thây

Hòn quản. — Hôm 11 Mars lối 8 giờ tên mọi Đ-ou-Liêm đi đốn cây trong rừng ban-mỵ. Đến chừng nó đi, lớt cách đường quản bao 15 chưng 500 thước, phía Tây, ngang cây số 125, nó gặp cái thây cẩn một người Annam sinh chương gần rã.

Tên Đ-ou-Liêm liền chạy báo cho thầy Pot-Ông Chanh-ân (Tuần-dân mỵ) hay, người liền đến nơi tra xét. Thấy trong mình tên ấy con đeo sẵng cần chắc là tên ăn trộm. Sau-đây hay cũng đến nơi tra xét, thì Sơn-đầm nói thấy nầy chết đến chừng đã 5, 6 ngày rồi và chắc là là ở trên Budap trốn đi về rồi đó đi chẳng nói nữa, nên xin đo ma chết.

Làng có phu trạm không?

Phú-lê le Mars 1923

Kính thăm ông Chủ bút đặng mạnh, xin bồi ông, vay ông bồi đáp giùm cho tôi rõ, như đong tiền mua nhựt trình, rồi người trình gởi xuống tại Tân-trường, người mua phải đến tại Tân-trường mà lấy nhựt-trình, nay là chức vụ các làng phải đem lấy nhựt-trình mà; xin ông tỏ rành giùm rõ nhiều. Năm rồi tôi đong tiền mua Lục-Tỉnh Tân-Văn, trọn năm là 12 p. 60 kể từ 15 février 1922, cuối lời ngày 15 février 1923 thì nhựt; người ngày nhựt-trình xuống tôi phải mướn người đi lấy; không thể đi đến lấy mỗi ngày mới đem mỗi lần; vậy thì người bao nhiêu ra tiền bao. Xin đem tôi, ở đâu cho chút.

N. B. — Mấy ông đều có thường-xuyên, tuần giả đi lấy mỗi ngày đi phát gởi tờ cho trong làng. Xin các ông xả đay gửm lên thêm p. ấn sự cho ông-tánh khỏi phạm. Việc nầy mà không tuân tự lớp làng thì trong làng khó-g ngăn nắp.

L. T. T. V.

MỘT CÁI GƯƠNG BỔ ÍCH

CHO ĐOÀN HẬU TÂN

Nói đến công-thương kỹ-nghệ ở xứ ta thì ngoài trừ ông Nguyễn-văn Cầu chủ nhà in, ông Nguyễn-phát-Vinh lò đệt lụa, ông Bảo, ông Thông chủ lò dầu, ông Liêm chủ nhà máy xay gạo, v.v. thì hầu không nên nhắc người nữa.

Nên nghĩ lại mà thương cho hậu-vận nước nhà. Ấy cũng bởi người học-thức trí-óc đã-a trong trường quan lại, nên nhà tư bản thì tranh nhau trong việc xa-hoa. Chỏ ít ai, nhứt là nhà tư-bản đầu xuất cí sự-nghiệp mình ra mà lập một nhà kỹ-nghệ hay là nhà thương-mại chi-ho xứng-đáng hầu là thảo-đoạt mối quyền-lợi sau nầy với chủ Chệt ann Chà Nên kỷ xét thì hề có bao nhiêu nên không bao-bo thì tiền lỗ, thì lo xai xi cho tiêu-diêu.

Ngày nay ở Vinhlong có M. Ng-thanh-Liêm-ân Nguyễn-văn-Giác là một nhà giàu-có lại là rể của thầy Đồng-hữu-Phương cũng là cai-tổng Bình-an, lại là một tay cựu-phú.

Người tuy tuổi nhỏ, nhưng mà có chí cả, nên từ khi M. Nguyễn-thanh-Liêm hướng được hai cái gia thế đó sẽ ấy đến nay, người hăng to tính đình công-thương lập kỹ-nghệ. Nên cách mấy năm trước người có nên và làm quảng-lý hội Galeries de l'Ouest, sau lại có lập riêng ra một tiệm buôn to, mua hàng hóa ngay ở bên chánh, quốc.

Đến nay người đầm xuất ra 120000 đồng nếu tính theo giá bạc quan ngày nay 8$50 thì là 1.020.000 quan, mà mua hàng xe-hơi của Tô-hiêu. Thấy người nhỏ tuổi mà chí cả, lo làm ăn hai ai mà không kính yêu.

Hãng xe hơi ấy tại Vinhlong, lại có nhà sửa máy lớn cũng hằng các nhà sửa máy xe-hơi ở Saigon vậy. M. Ng.-thanh-Liêm có mướn sáu người Langsa một người Đan-ly thiết nghiệp ở Travinh, một người ở tại nhà sửa máy ở Vinhlong. Máy móc sửa sạy là làm thì đến có M. Điểm coi chừng, vì người có bằng cấp thợ máy nên người biết về nghề sửa máy móc lắm.

Hãng xe-hơi ấy đã đi đưa nhiều đường ấm, vì có nhiều cái xe tốt, rong là hiệu Langsa.

Đường Mytho Vinhlong Cantho
« Vinhlong Travinh
« Vinhlong Sadec
« Travinh Tiểu-cần, Mậc-tắc,
« Cầu-ngang, Gò-lác, Bạc-liêu.
« Travinh, Trà-ôn,
« Vinhlong Bến Chonoi
« Cái-nhơn

Cả thảy 30 tiền sô-phơ và 20 tiền xét-giấy cho không kể tuy làm máy.

Sô-phơ người nào cũng biết giữ lễ-phép, không phải người-ngang như một vài kẻ khác.

Xe-hơi đưa thì đi đúng giờ tới cũng đúng giờ, nhờ ơn máy mới và tốt, cũng nên xuất trở thì liền có cái xe khác chạy đón, nhờ vậy mà ai cũng ưa đi xe hơi của M. Nguyễn-thanh-Liêm.

Người, gặp việc bất toàn cũ thấy là 6 người.

Tuấy công việc đó-sẽ như thế mà một người như Nguyễn-thanh-Liêm đem đồng đương ra mà gánh vai, thì thật là đáng để làm gương cho đoàn hậu tân-tiến.

Nếu M. Điểm mà làm nên việc đáy cũng như tánh tình người-hiền hậu, ăn-nói nhẻ-nhẻ, không phải ỷ có tiền mà làm bộ hống-hách mới làm xe tại thị người đồng ăn mặc đỏ xanh như sô-phơ vậy, đón đó mà xe lần cho bộ hành, nên thấy vậy ai cũng đem lòng thương, muốn giúp cho người làm nên vậy.

Nghe nói xe-hơi của M. Điểm đi ngang đó khỏi trả tiền, vì người lấm đi thơ cho nhà nước. Người sở nhà-nước phụ-cấp từ năm 1.23 đến 1926 được 2 ngàn mới nên. Bỏ vậy mà các nhà ngân-hàng đều biết mặt nên anh người có cho đăng hoặc tiền công-ơn.

Hôm nọ tôi đi xe từ Mytho qua Cantho, khi ghé Vinhlong thấy cách M. Điểm sanh-sóc sự khám-xem cho tôi khỏi phạt nên tôi hết ra mới biết là người nhỏ tuổi mà hăng xe-hơi nầy từ ngày 1er Janvier 1922.

Thấy vậy nên tôi viết ít hàng xin ông M. Nguyễn-thanh-Điểm và xin cho-những ta-ơn gặp cho người làm nên vậy, kẻo cũ ấy khám-ngoại bao cương-vị.

Trần-văn-Lợi

Một ác một thiện

Kỳ tư bất ái, ha ai quản hồ!

Nguyễn hôm nay hai mươi chín tháng giêng Annam, nhằm ngày 16 mars 1923, lúc 9 giờ sáng có M. Đỗ-tuấn-Vàng chưc d'ascvocat, công mọt đưa thu-ra, đem ngài lại nhà-nói, ma nói rằng: « Tôi có xi cùng một-ông con trai-ho mới có, tôi thấy nó năm đuơi công nghiệp nhà thương Rachgiá sau-ấy. Tôi tưởng vậy đông thương, cuơ-nơo tôi mơn đem-ho lên đăng nuôi lên con. » Ngài M. Đ.-van-Vang nói lam vậy, tôi có cho một cái nhơn,

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

HỎI NGƯỜI ANNAM

Chớ nên lộn thuốc của Ngoại-quốc với thuốc Xứ Algérie là Thuộc-địa Langsa. Hễ biết lựa thuốc rồi mà thuốc trái đất ở xứ Algérie mà hút, thì tức là đáng để thể sáng Algérie quả thiệt là đồ thể sáng Đại-pháp và chẳng có thứ thuốc nào ngon bằng. Hãy nên hút thuốc hiệu *Trái Đất*

Xe hơi kiểu mới

KIỂU MỚI RỐT HẾT HẠNG NHỨT ĐÂY

Xe-hơi hiệu : DE "DION-BOUTON"

6 chỗ ngồi — 12 mã-lực

Có năm sự qui :

Elégance (*Mạnh-bạo*) Là bởi sự đều-đặng, không sai sót, không chê đặng, rất đúng bực.

Confort (*Đề-đạm*) Là bởi sự chịu đựng vững-vàng của nó.

Vitesse (*Lẹ-làn*) Là bởi sự sắp đặt từ tế cái xù-bắp của nó và nắp xi-len.

Economie (*Gọn-ghẽ*) Là bởi sự sắp đặt xù-bắp tử tế.

Sécurité (*Vững đặt*) Là tại cái thắng nó tốt, đều 4 bánh với cái thắng sang số của nó.

Xe-hơi De « DION-BOUTON » bằng 10 mã-lực

Được việc trong trường đấu lớn — Thường thường có lại những kiểu rất lạ

Xe-hơi « AMILCAR » bằng 6 mã-lực

Xe nhỏ kiểu mạnh-bạo và gọn-ghẽ

Hãng *BERTHET, CHARRIÈRE & Cie* Saigon làm đại-lý.

Công-văn

Vì lời nghị quan Nguyên-soái Nam-kỳ ngày 14 février 1922

Định cho ông Lorial Jacob khẩn lấy một sở đồng thổ đặt thành 98 mẫu 90 sào tọa lạc tại làng Vĩnh-thạy, tổng Thanh-tuyền hạt Rạchgiá.

Bắc giáp đất Cao-văn-Sanh
Nam giáp sông Ngan-đon
Đông giáp Rach-hai-niêu
Tây giáp đất ông Robert Devant, y như bản đồ có vẽ rành màu vàng định theo lời nghị này.

Người khẩn đất nầy phải tuân hành theo các thể lệ về việc khẩn công thổ.

☆☆☆

Vì lời nghị quan Nguyên-soái Nam-kỳ ngày 14 février 1922.

Ông Ngô-Len được thế cho ông Beauville-Eyraud trong các quyền phép về sở đất 162 mẫu 40 sào thuộc trong sở đất 541 mẫu 50 sào tọa lạc tại làng Vĩnh-hòa Hưng, tổng Kiên-đanh, hạt Rachgiá, đã cho ông Beauville-Eyraud khẩn tạm vì lời nghị ngày 8 mai 1920, y như bản đồ có vẽ rành màu vàng định theo lời nghị nầy.

Định cho ông Ngô-Len một kỳ hai năm kể từ ngày mồng một tháng janvier 1922 đặng khai khẩn đất ấy. Các điều giao ước buộc ông Beauville-Eyraud thì nay ông Ngô-Len cũng phải tuân hành theo y vậy.

☆☆☆

Vì lời nghị quan Nguyên-soái Nam kỳ ngày 14 Février 1922

Định cho ông L. Gelloin-Monthrun thế cho ông Robert Devant trong các quyền phép về sở đất 205 mẫu 60 sào tọa lạc tại làng Vĩnh-tuy, tổng Thanh-tuyền, hạt Rạchgiá, đất ấy đã cho khẩn tạm, vì lời nghị ngày 2 juin 1921.

Các điều giao ước cùng ông Robert Devant trong lời nghị ngày 2 juin 1921, thì nay ông L. Gelloin-Monthrun phải tuân hành theo.

☆☆☆

Vì lời nghị quan Nguyên-soái Nam-kỳ, ngày 14 février 1922.

Định cho những người có kê tên trong bản sau nầy khẩn tạm những công thổ có số hiệu họa đồ kể trong bản ấy.

HẠT RẠCH-GIÁ

TÊN NGƯỜI KHẨN ĐẤT	TỔNG	LÀNG	SỐ HIỆU Tờ họa đồ	SỐ HIỆU Số đất	SỐ BAO MẪU		
Nhan-văn-Xoai	Giang ninh	Thanh-hoa	5	3	241	mẫu 70 sào	00 thước
Nhan-văn-Chưn	id.	id.	«	«	220	04	35
Ly-văn-Chương	id.	id.	«	«	276	17	40

Người khẩn đất nầy phải tuân hành theo các thể lệ về sự khẩn công thổ.

☆☆☆

Vì lời nghị quan Nguyên-soái Nam-kỳ, ngày 14 février 1922

Định cho những người kê tên trong bản sau nầy khẩn đất mà hưởng và tìm chủ vĩnh viễn, những sở công thổ có biên số hiệu họa đồ trong bản ấy.

HẠT LONG-XUYÊN

TÊN HỌ NGƯỜI KHẨN ĐẤT	TỔNG	LÀNG	SỐ HIỆU Tờ họa đồ	SỐ HIỆU Số đất	ĐẠT THÀNH			TỨ CẬN
Lê-thị-Hương	Tây-lộc-hạ	Bình-thành	»	»	42 mẫu	33 sào	60 th.	Bắc: Huỳnh-văn-Lập và Ng.-v.-Canh Nam: Phan-thị-Kha Đông: Lê-thị-Ngọc Tây: Lê-quang-Châu
Lê-thị-Ngọc	id.	id.	»	»	51	35	21	B: Lê-thị-Hương N: Công-thọ Đ: Huỳnh-v.-Lập T: Phan-thị-Sanh
Phan-thị-Khoa	id.	id.	»	»	46	76	64	B: Lê-thị-Hương N: Đinh-thị-Hoa Đ: Phan-thị-Sanh T: Lê-quang-Châu
Phan-thị-Sanh	id.	id.	»	»	37	84	27	B: Phan-thị-Kha N: Công-thọ Đ: Lê-thị-Ngọc T: Ng.-văn-Cam

Những người khẩn đất nầy phải lập ở đồng thổ đất ấy.

TIỆM ĐỒNG XE

SỬA XE VÀ KHẨN HỘT BỐ PHỤ TÙNG

Đường Luro mấn bài số 99 và 101 Đề-hộ (SAIGON)

TRẦN-VĂN-HIỆP CHỦ TIỆM

Kính chào Lục-châu qui-khách đặng rõ : Tiệm tôi có đồng đủ kiểu xe như là : xe mui, xe hai bánh, xe kiểu, xe kéo ; xe bò ; cũng có đồng thêm xe bò theo kiểu kiểm thời, xe xu thiết khéo, làm bền, mới xe đã hiu, và cũng có bán các thứ xe sửa lại chắc chắn ; cả bán đến xe đồ kiểu, bán xe cao-su bằng cây gian bên tàu chế lại, cao-su đặt sẵn thay trong bánh, kiểu đến tây đã bắt kế xe đóc chiếc và song mà bằng da tây may rất khéo và chắc, có bao yên cốt chuông đạp hai tiếng, bình đề thấp đèn khi đã theo xe, sơn xe và sửa xe.

Coi mới qui khách có đặp đến Đề-hộ xin ghé lại tiệm tôi một khi trước coi công cuộc cần tôi làm, sau có cần đăng mua chi đa thiểu, mua giếp làm ngôi thì tôi rất cảm ơn hơ cố.

Còn nhu qui khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thêm mua chi cùng giá cả thì xin lòng hảo đáp.

Ai muốn **MUA SỈ** (*EN GROS*) những hàng **TƠ, LỤA BẮC-KỲ,** (*Soieries du Tonkin*) cho được hàng tốt, giá rẻ, nên viết thư mau mau cho tiệm.

Maison Tonkinoise

ĐỒNG - THỊNH

4, Rue de la Soie Hanoi

Thời sẽ được lời nhiều

Ai muốn lấy kiểu (Echantillons) hỏi giá thì tiệm Đồng-thịnh ấy cũng trả lời tử tế.

MUỐN BÁN

Có bán một cái xe hơi lộng kiển hiệu : TA BOT DARRACQ bảy chỗ ngồi xe thiệt tốt chẳng có hư, vì bởi về nghỉ bên Pháp quốc nên bán giá phân nửa là ba ngàn năm trăm đồng bạc (3,500s) Ai muốn mua thì do tại phòng việc quan Trạng-sư THIOLLIER và FERRAND *đường Kinh lấp số 14*

Ngày 23 Mars 1922.

VỀ VIỆC TÀI CHÁNH

GIÁ BẠC

	Bốm mai
Nhà-nước	2 fr. 50
Ngân hàng Đông-pháp	2 fr. 40
Ngân hàng Hongkong & Shanghai	3 fr. 10
Ngân hàng Chartered	3 fr. 60
Bút de Géranse de la Banque fed. de Chine	3 fr. 50

Quốc tranh đầu Đại-pháp

Tại Paris ngày 23 Mars 1922.

Và lợi 3 %	57	50	Và lợi 1	1920	88 60
Và lợi 4 % 1918	71	35	Và lợi 5 % 1920	97	41
Và lợi 4 % 1918	81	55			

XÈ CỐC

Giá tiền chỗ đến nhà-máy Chợlớn bao trừ lại giá mặt trên hi-hô

Vinhlong	4 p.	80	4 p. 55
Tuocong	5	10	5 5 20
Bai-sau	5	00	5 5 10
Bentien	5	10	5 5 15
Giá thường hợp trung	5	05	5 5 10

☆☆☆

TÀU SẮP TỚI

Chiếc *Pani Lecat* ở Port-Said sẽ tới ngày 22 Mars

Chiếc *l'Amp le Rideau* ở Haiphong sẽ tới 24 Mars.

Chiếc *l'Amiral Nielly* ở Djibouti chạy qua đây hôm 17 tháng.

Chiếc *Lieutenant Saint Loubert Bié* ở Singapore sẽ tới 22 Mars.

Chiếc *Lieutenant de la Tour* ở Haiphong sẽ tới ngày 25 Mars.

TÀU SẼ ĐI

Chiếc *Campinos* ở Saigon sẽ chạy Hướng-cảng và Swatow ngày 22 tây.

Chiếc *Dalny* sẽ chạy về Pháp-quốc lối 1er Avril.

Chiếc *Déstrade* sẽ chạy về Pháp-quốc lối 15 Avril.

Chiếc *Jérusalem* sẽ chạy đi Tourane, Haiphong ngày 21 Mars.

Chiếc *Armenestan* sẽ chạy đi Hướng-cảng ngày 24 Mars.

TỪ CON

Tôi tên là Nguyễn-di-Toán, cựu Hương-sư ở làng Tân-phước-tây, tổng Cửu-cư-hạ, (Tânan).

Kính thưa cho qui Ông, qui Bà và cô bác đặng hay rằng : Nguyễn tôi có một đứa con trai tên là *Nguyễn-di-H i*, 37 tuổi, ở một làng với tôi, song nó ngỗ nghịch với tôi quá lẽ, nhiều khi nó làm lối đến chi, thì tôi rầy la nó, thì nó lại mắng chửi tôi và nó còn đánh tôi nữa, thiệt là con bất hiếu. Nên tôi kể từ ngày nay cho đến sau thì tôi không cần nhìn nó là con của tôi nữa, tôi từ nó. Và như nay sau tôi có qua đời rồi, thì nó không đặng tranh giành gì tài sự nghiệp của tôi chi hết.

Nguyễn-di-Toán

☆☆☆

Tôi tên là NGUYỄN-VĂN-LÝ, chủ tiệm thuốc lá ở Á-phiến ở tại làng Bình-hòa-xã (*Giadinh*) kính cáo cho qui vị trong lục-châu rõ : nguyên tôi có một đứa con gái tên *Nguyễn-thị-Co*, 18 tuổi tánh tình hoang đàng, tôi không thể dạy bảo nổi, nên tôi đã từ nó không nhình là con nữa.

Vậy kể từ nay mà ai nếu nó có làm đến gì tính tế, hoặc vay bồi tiền bạc cầu xi thì do lấy nó, chớ tôi không dự biết chuyện chi cả nó làm ra nữa. Xin qui vị lưu ý giám.

NGUYỄN-VĂN-LÝ

CẦN DÙNG

Hãng cao-su HALLET cần dùng người coi đồn điền, vậy thầy nào muốn xin làm thì đến xin gặp hãng chánh *đường Barbet môn bài số 43 Saigon.*

TIỆM NHUỘM KHÉO

Tiệm Nhựt-Tân chuyên hàng lụa đã thế mầu, đã nhuộm lại mới rất khéo. Nhà số Tổng-đốc Phương Chợlớn ; Nay đã về Cầu-kho ngang gare xe-lửa n° 279 Quai de Belgique tôi cũng làm nghề như cũ.

Xin qui bà, qui cô có lòng tưởng đến tôi, tôi rất đội ơn.

NHỰT-TÂN.

LỜI RAO

Kính cùng qui ông qui-bà trong Lục-châu đặng rõ : Tiệm thợ bạc của tôi, tục kêu là tiệm chú Nhánh, khi trước ở trong đường hầm trước đình Xã-tây Saigon, nay dời xuống chợ Củ Saigon, đường Kinh-lấp, *Boulevard Charner môn bài số 51, một bên Chiếu-Nam-Lâu Khách-Sạng.*

Xin qui-ông qui-bà tưởng tình tôi, tôi lui nhà trước, tôi hết lòng thảm cảm.

Nay kính

李芭蕉金安同業

LUONG-DONG-AN

Bijouterie

51 Bd Charner (SAIGON)

Bán gạch

Qui vị có rẫn đồng mua gạch cắt nhà thì xin viết thư cho M. TRƯƠNG-GI-THĂNG, *Entrepreneur à Nhatrang.*

Một trăm đồng (100 đồng) một muốn cho tới gare Saigon.

Như qui vị muốn coi kiểu gạch thì M. Thăng sẽ gởi cho.

POUCHAND FÈRE & Cie FILS

BEAUNE "COTE D'OR"

BORDEAUX — Reims

Rượu tốt Pourgogne và Bordelais

Rượu thường đồng

Có trữ bán tại hãng E. NEUMANN, *số 60, đường Mac-Mahon Saigon.*

Xe-máy và máy đèn điện

Sửa các thứ máy và bán đồ phụ tùng

Xe-máy mới bán từ 50 đồng mỗi cái

Còn ai muốn mua đồ bán lại thì tin giá khác

Lãnh bán xe-máy hiệu Phi-Phi và Malbrong xe thiệt hơn hết

ĐẠI-ICH, *162 đường des Marins CHOLON*

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG

PHARMACIE ASIATIQUE

58, rue de Canton — à Cholon

HỒ-PHÁCH BẢO LONG-HUỜN

Thứ thuốc hườn nầy chuyên trị con nít cấp mạng kinh-phong ; hoặc sau phụ các thứ bịnh chứng, cứ coi theo đây mà uống thì thấy mạnh liền.

Như cấp-kinh-phong, ọc sữa, ói sẻ, ra mồ hôi thêm ; hoặc thương thứ thương hàng, sẩy sẩm lỗ tâm, hoặc đau thứ rượt ; phải đùng nước lạc-hà mà uống với thuốc thì hết.

Như mạng kinh-phong đàm chận, nóng nảy sẩn sốt, đau bụng mửa ra ; phải đùng nước gừng mà uống với thuốc. Hoặc bị ám sư bà động phải mình, ba hồn sẩ sẩ, miệng nóng hơi thở ; phải đùng nước mạch-môn-đông mà uống với thuốc. Hoặc tâm thần hoảng hốt, thái thiệp khiếp sợ, hoặc nóng nảy phát cuồng, tiểu tiện bế buốt ; phải đùng nước đăng tâm (tim bấc) mà uống với thuốc.

Hoặc hung phúc bão muộn, tâm thông khí thăng ; phải đùng nước mộc-hương mà uống với thuốc.

Ăn uống không tiêu, 3 khí ợ chua ; phải đùng nước quit-bông mà uống với thuốc.

Phàm những mạng-đặt công hàng chẩn nhỏ chưa mọc thì bán thuốc với nước sôi mà uống ; như nó đã mọc rồi thì chẳng nên uống.

Con nít chưa sẩy thăng phải mài thuốc với sữa rồi thoa nơi chốt vú mà cho nó bú ; mỗi bước phân ra 3 lần. — Con nít được 3 tháng mới bước cho uống hai lần. — Mặt tuổi cho uống mỗi lần 1 bước. — Người lớn uống 2 bước. — Đàn-bà có thai không nên uống.

Phải cữ chẳng đã lạnh lẽ uống nữa, cả tanh tẩu mỡ, hoặc đồ chiên nướng nóng nảy chẳng nên ăn. Kị đùng đồ hăng sẩu.

Chư-tôn nếu mua thuốc nầy xin hãy nhìn cho kỹ cái nhãn ông Phạt Bộp nắm Bạj-Thiên-Đường thì mới chắc thơm đó giả.

Y-học-sĩ. Vi-Tế-Sanh chế.

LỜI RAO

Vì muốn tính sổ sách bạ giá các món hóa vật 4%.

T. MORI Bazar Japonais, *17, rue Filippini SAIGON.*

THIỆT LÀ RẤT HUÊ-DẠN

T. MORISE

NHÀ CHỤP HÌNH NHỰT

R. Place Rambotte

(cửa chợ cũ)

SAIGON

BỘ CHỤP HÌNH BỐ THỜ

Chụp hình tại chỗ và đến tại nhà tùy ý người muốn.

T. MORI

THỢ CHỤP HÌNH KHÉO

17 đường Filippini

SAIGON

Kính lời cho chư qui khách quen biết hãy nay đặng rõ rằng người nắm không đặng mạnh, nên kể từ ngày 30 Avril 1922 nhà chụp hình của người sẽ đóng cửa không chụp hình nữa.

Chụp hình trong tiệm cho đến ngày 15 Avril 1922.

Kiểu chụp hình đã lại giá rẻ cho người đùng chụp.

CÁO BẠCH

Kính trình qui-bà qui-ông, chẳng chư lão hằng-hữu trong Lục-châu tường tâm : Có nhà hàng Đồ-văn-Binh khách lữ, ở tại đường An-rai-Cu-rhe', từ số 29 đến số 35. Nay đã sang lại cho tôi trọn quyền làm chủ, hôm ngày 3 Mars 1923 nầy.

Từ đây đổi hiệu lại là : « NAM CHÂU KHÁCH-SẠN », tôi hết lòng to lớn cầu sang phòng-vi sơn phết lại tinh hảo, và sắp đặt bài-biếp lại có thứ tự, cho vừa ý chư-tôn.

Vậy từ nầy chư qui-bà qui-ông có đi du-vãng Saigon, xin có lòng đoái tưởng bản đồng-hàng, ghé lại nhà hàng tôi an nghỉ, tôi sẽ hết dạ ân-cần, và cảm ơn rất trọng.

Directeur : LÊ-KHIÊM-NHƯƠNG
Gérant : LÊ-SUM

NGUYỄN-PHÁT-ĐẠT

COMMERCANT

Rue des Caisses n° 15 Hanoi

Bán sỉ, bán lẻ đủ các thứ tơ lụa hàng bắc *(Soierie Tonkinois)* của các hãng cơ xảo Bắc-kỳ chế tạo ; ông, bà nào muốn mua sỉ nhiều thì gởi thư thương nghị với tôi sẽ tính giá khác cho được phần lợi lợi.

Ai muốn prix courant thì sẽ cho.

Adresse télégraphique, NGUYỄN-PHÁT-ĐẠT, Hanoi

THAY MẶT TẠI ĐÔNG-PHÁP

Nước suối PERRIER

Thứ nước tốt nhứt để ăn bàn

THỨ NƯỚC SUỐI ĐỂ ĂN BÀN

HIỆU *LANGSA*

Hãng Société Anonyme

POINSARD & VEYRET

PHẢI HÚT THUỐC IMPÉRIALES

A. COURTINAT & Cie — SAIGON

TIỆM BÁN VÀNG TÂY

HIỆU

CON RỒNG VÀNG

SOCIÉTÉ ANONYME BIJOUTERIE PARISIENNE

Ông GIUNTOLI, *Chủ-nhơn ở tại đường Catinat môn bài số 135 và 143, gần bến Pháp-Việt Khách-lầu* (Grand Hôtel de France)

Kh — anh thấy không?

Làm cái gì hai con vịt nó giành vật chi coi chốp nhán dữ vậy?

Ấh hà — nó giành sợ dây chuyền nhận hột xoàn chớ gì; chắc ai mua tại Hãng ông GIUNTOLI, ở đường Catinat rồi làm mất đó chớ gì.

Hãng ông GIUNTOLI, hiệu con RỒNG VÀNG, có bán dây chuyền nhận hột xoàn nữa sao?

● Chút cha — em không nghe danh tiếng sao? Thiếu gì cả-rà bọa lại, bằng vàng, bằng platine nhận hột xoàn, đủ thứ đủ kiểu.

Nói vậy hai anh em mình lại đó mua chơi! Ở qua cũng nói lại đó mua đồ nữ trang cho vợ đeo tết, vì qua nghe nói lóng nầy bán rẻ lắm.

XE HƠI CHO MỖI NGƯỜI

BI BẰNG

CYCLECAR

BIGNAN BIGNAN BIGNAN BIGNAN

BIGNAN

Giá: 11.000 QUAN

DÙNG NĂM LÍT DẦU XĂN BI 100 KI-LO-MÉT

CHẠY MAU 90 Km MỖI GIỜ

GÁT LÊN CÚNG ĐƯỢC

Có bán tại GARAGE S. I. T.

4, Rue Philippini 4. — SAIGON

PHARMACIE PRINCIPALE

CỦA ÔNG

L. SOLIRÈNE

nhứt hạng bào-chế sư

KẾ NGHIỆP CHÁU ÔNG G. RENOUX

ở ngay nhà hát tây. — SAIGON

Tiệm thuốc nầy đứng bực nhứt đã lâu năm rồi và hơn bản lớn hơn các tiệm thuốc trong cõi Đông-Pháp nầy.

Tiệm thuốc nầy được có tiếng là nhờ chuyên bán thuốc thượng hạng, nhờ có một ông thầy bào-chế nhứt hạng, vừa là cơ-nhơn bào-vệ xuất thân, đứng xem sóc việc bào-chế thuốc một cách rất kỹ lưỡng, trăng theo tôn của các quan thầy thuốc ra cho người ta; lại nhờ có người Tây và người Nam thầy thầy đều tin cậy.

Tiệm thuốc nầy sẽ đó theo ý người bạn hàng mà bán thuốc, hoặc tuân theo tôn của quan thầy thuốc mà bào-chế, chớ, chẳng hề khi nào làm ẩu, hay là lấy trong tiệm không có thứ thuốc người ta hỏi rồi không đem thứ thuốc khác mà đổi thế vào.

Tiệm thuốc chánh của ông L. SOLIRÈNE khuyên những bạn hàng:

Nên dùng thuốc của ông L. SOLIRÈNE là một người chủ tiệm rất ngay thẳng, chiếu biết đời sự;

Đi thuốc tinh tiến, mà thứ thuốc hiu tây gốc gác đều có thí nghiệm cho rõ rõ mình, thiệt giá;

Đi đó bán hàng chạy đều, nên bán mau hơn thiên-hạ chánh cả;

Đó là đem thầy [illegible] nhứt hạng, [illegible] bào-chế [illegible] thuốc [illegible] thuốc [illegible] thuốc

PHARMACIE PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây nầy dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-Pháp nầy, lập ra từ năm 1856

Hồi trước của ông HOLBÉ và RENOUX nay ông SOLIRÈNE nhứt hạng bào-chế sư kế nghiệp

Ở Saigon ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ. Lục-châu chư quân tử có cần dùng thuốc tây xin hãy viết thơ cho tiệm thuốc nầy mà mua, t... sẽ được vừa lòng.
Cuốn DƯỢC-TÁNH LƯỢC BIÊN đã xuất bản rồi. ai muốn xin, thì viết thơ cho ông L. SOLIRÈNE, ngài sẽ gởi cho không

CHỦ ĐIỀN ! NÔNG GIA ! CÁC NHÀ CÓ XE HƠI !

Các món gì của chư-tôn muốn làm bằng sắt, làm ra hay là sửa lại những máy móc và đồ khí cụ về nông-nghiệp;
Làm các món nhỏ rời của mô tơ bằng thép, gan, đồng, đồng-bạch.

Thì xin chư-tôn hãy đến :
FORGES ATELIERS ET CHANTIERS D'INDOCHINE
Tại Khánh-hội, Quai de la Marne
Dây thép nói 95 mà đặt.

Làm kỹ-cang lắm, có tay thợ chuyên-môn ở các xưởng kỹ-nghệ khéo bên Pháp-quốc kiểm điểm công việc làm.

PHOTOGRAPHIE ARTISTIQUE ET INDUSTRIELLE
Opérateurs sortant des 1ers Maisons de Paris

KHÁNH-KY & Cie
THỢ CHỤP HÌNH ANNAM KHÉO NHỨT
54, Boulevard Bonnard, 54 — SAIGON
Téléphone N° 410

TRAVAUX D'AMATEURS

PORTRAITS EN TOUS GENRES
Pose par tous les jours à l'atelier et domicile
PHOTOGRAPHIES SUR ÉMAUX

Portraits dessinés à l'encre de Chine sur papier Bristol
TRAVAUX D'ART
CHARBON AQUARELLE GÉLATINO
Retouches artistiques très soignées

CHỤP HÌNH NGHỀ

GIẤY THUẾ THÂN
CHỤP RA LỚN
LÀM KHUÔN

CÓ BÁN :
Máy chụp hình, kiến, giấy, révélateurs, đồ tạp dụng, khuôn, cẳng máy chụp hình, muỗn, ly có khứa thước tất, thao v.v.
Giá rẻ hơn các chỗ khác
BÁN TẠI: **PHOTO-NADAL**
118-120 đường Catinat

XE MÁY ĐẠP CỦA HÀNG *L. CAFFORT*
hiệu « **ALCYON** »
ĐUA ĂN HẠNG NHỨT

Hôm bữa khai trương Trường đua xe máy đạp tại Saigon, bên phía mấy người Langsa đua lãnh phần thưởng của quan Toàn-quyền ban thì *M. Le STUNFF* ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON ăn hạng nhứt.

Còn bên phía mấy người Annam đua lãnh phần thưởng khai trương thì *M. Trần-văn-THINH* hạng nhứt, *M. Trần-văn-CHÁNH* hạng nhì, hai vị ấy cũng ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON

L. CAFFORT.
N° 32, 34, 36, Rue Catinat. — SAIGON

Khách-địa tư-gia

Canh vắng vẻ đèn chong một bóng,
Cảnh quạnh hiu cửa đóng đôi bên,
Tiếng dế ngâm trước ngõ vang-rền,
Ánh đóm dọi dựa phên lấp lán,
Ôi ! Nơi đất khách một thân sầu trăm đoạn,
Chốn quê nhà hai thọ quá sáu tuần,
Sanh ra trần nên vui vẫn buội trần,
Đứng trên thế phải ngại ngùn miệng thế.
Phận bèo nước ấy duyên trời dành để,
Cân rằn dầu dạ bước phiêu lưu,
Đường nước non tại số nổi trôi,
Vuốt dạ ôm lòng cơn trụy lạc,
Thương là thương bấy hai đôi tròng bạc,
Ngó bên Nam, nhìn bên Bắc, trọi-trọi
Như cây mọc giữa trời đông,
Buồn là buồn thay ba bảy tóc xanh,
Day bên nầy, xây bên nọ, trơ-trơ,
Tơ bèo trôi nơi biển hoạn.
Sáu tỉnh một vùng lình láng.
Muôn trùng nào rõ quán hay nhà ;
Một nhà hai ngã cách xa,
Ngàn dặm khôn hay đau hay mạnh,
Vì cũng biết, bâm bốn thảo dề nào ta đặng [sánh,
Song phải rằng, muôn một ơn đâu lễ ta đi [quên,
Lòng dặn lòng bồi côi thung-huyên,
Chi lập chí vung nên tông-bá.
Bởi vậy nên,
Ràng dở bước đặt chưn nơi đất lạ,
Tuy đường xa chớ tấc dạ gần bên,
Gượng làm khuây giả mặt với người quen,
Dầu biển cạn vẫn tấm lòng sâu thẳm,
Ngồi đất khách suy suy gẫm gẫm,
Ở ! Nam nhi hồ hải là đây,
Ở quê người tình tình say say,
Phải ! Nhơn từ tang bồng là vậy,
Buồn đem vẻ trên đôi trương giấy,
Bút-kiếm toan chép bấy đoạn sầu,
Kẻo buồn vấn ruột gan đau,

Nguyễn-văn-Quá
Tự Hiếu-phương (BÌNH-TÂY)

PIPPERMINT GET làm cho đã khát, cho mát và lại bổ

GALERIE DE ARTS DU TONKIN
隆新
PHÙNG-VĂN-XUÂN
13, rue Paul Blancly, 13
SAIGON

Kính trình chư quí ông quí bà đặng rõ tiệm tôi có bán đồ đồng, đồ cẩn, đồ chạm, đồ thêu, đồ ren, son casques bằng liège, bàn ghế tủ salon ngồi chơi cẩn và chạm làm theo kiểu kim thời rất là tinh xảo. Xin mời quí ông quí bà dạo chơi ghé tiệm tôi như muốn mua hoặc đặt, thì bổn tiệm sẵn để có đủ kiểu và hết lòng tiếp rước.

Chủ nhân : PHÙNG-VĂN-XUÂN.
Cáo bạch

徐私汶利益濟貫
DƯƠNG-DIEN
Marchand de Meubles
Rue Catinat 109-111-113
SAIGON

Tiệm tôi có bán các thứ giường đồng và giường sắt theo kiểu mới.
Bàn-Ghế đủ thứ và tủ có kiến cùng đá cẩm-thạch theo kiểu kim thời.
Xin quí ông, quí bà sẵn lòng đến tiệm tôi xem thử.
Đây cũng có bán các thứ kiểu hàng bàn-ghe thiệt hiệu (Thonet).

LÀM VÀ BÁN ĐỒ THÊU

Làm những đồ : Quang, hôn, tang tế ; đồ thờ trong đình : Tàng, điềm, tiền-bàn và làm đồ theo trong hẹn-hát : Giáp, mảng tăng, cờ, màng vân vân. Những món đồ tôi làm đây, hoặc nỉ, hoặc kiêm tiền, đồ màu, dầu phơi, dầu giặt cũng không phai màu. Đồ tôi bán thiệt giá, không nói lên, không nói xuống, đặng tiện cho quí khách khỏi thất công trả.

Ở Chợ-lớn cũng có tiệm Hiệp-Tân số 82, đường Canton song tôi muốn cho tiện đường cho quí khách, nên lập thêm một tiệm nữa ở đường Espagne số 176 Saigon, bên tay trái thì Cửu-long-Giang khách-sạn, bên tay mặt thì Lục-tỉnh khách-sạn, hiệu tiệm tôi là Quảng-phú-Hòa kính đốn.

Dầu hôi hiệu cái Mão

Dầu hôi hiệu Cái Mão (Le Pétrole Couronne) cũng dầu của hãng Compagnie Franco-Asiatique des Pétroles. Dầu nầy thắp đượm lắm. Hễ dùng dầu hôi thì chẳng nên quên hiệu Cái Mão. Phải tìm cho đặng hiệu Cái Mão mà mua, thì mới đặng dầu thiệt tốt.

CROWN OIL
LANGKAT

Trong các tiệm Lục-châu thay mặt cho hãng
Compagnie Franco-Asiatique des Pétroles
đều có bán thứ dầu hôi nầy

Trong Lục-Tỉnh anh em muốn hỏi thăm điều chi, xin viết thơ cho hãng Cie Franco-Asiatique des Pétroles ở Saigon đường *Boulevard de la Somme, số 100* chủ hãng sẽ hồi âm lập tức.

CÁO BẠCH

Kính cùng Lục-châu quới khách rõ ; nay tôi mới lập một tiệm bán đủ đồ phụ tùng xe máy và nay tôi có lập thêm tại đường Mayer số 30 bis, bán đồ thứ vựng Tây và đồ Conserves Alimentaires nữa giá rẻ, cách gởi kỹ cang, xin quới khách có lòng giúp đồng-minh lấy thảo bất hạng muốn mua món chi hoặc là ít nhiều xin viết thơ lại tiệm tôi *179, Rue Paul Blanchy* sẽ sẵn lòng tiếp đáp.

Mme HUA-THỊ-TÒNG
Cycles & Accessoires
179, Rue Paul Blanchy,
SAIGON

Bùi-quang-Nho
BENTRE

Bổn hiệu có trữ bán vải may mùng của hiệu ... Thủy ở Hanoi. ... [illegible] ...

BÙI-QUANG-NHO
Bentre

LA PLUS VASTE ET LA MIEUX ORGANISÉE DE L'INDOCHINE
SPÉCIALITÉS — PANSEMENTS — CABURATOIRE — PRODUITS CHIMIQUES
L. SOLIRENE
PHARMACIE PRINCIPALE
FONDÉE en 1865
SAIGON
PHOTOGRAPHIE — DROGUERIE — PARFUMERIE — HERBORISTERIE — ACCESSOIRES — BANDAGES
MAISON DE PREMIER ORDRE

CHUYỆN ARẠP

CHUYỆN MỘT NGÀN LẺ MỘT NGÀY

(Tiếp theo)

— Ông thầy tu nói : Có chớ, thần Kê-xây-da có nói với tôi rồi. Ngài muốn cho công-nương phải thề rằng tôi bảo sao thì công-nương phải làm y như vậy. — Công-chúa bèn thề rằng sẽ làm y theo lời ông thầy tu dạy. — Ông nói : Nội đêm nay công-nương phải đi với tôi đặng tôi dắc công-nương đến nước vị hoàng-tử đang tương tư công-nương đó, thì hoàng-tử sẽ đưa cho công-nương một cái mũ triều, còn xinh tốt hơn cái mũ triều thành Cách-mia nữa. Tôi chắc rằng công-nương lấy làm lạ mà nghe tôi bảo công-nương ra đi như vậy, mà bởi thần Kê-xây-da muốn như vậy, biết sao ?

— Công-chúa nghe nói lấy làm lạ lắm, đáp rằng : Sao lại vậy ? Sao thần Kê-xây-da kiến cho tôi, không có lời cha tôi dự vào, mà tôi phải bỏ trào nầy đi tầm một vị hoàng-tử chưa phải thiệt là chồng tôi. — Ông thầy tu nói : Không phải tôi nói như vậy, hoàng-thượng sẽ hay biết rằng công-nương đi với tôi ; tôi sẽ nói cho hoàng-thượng đành lòng về điều ấy, vì thần Kê-xây-da muốn cho công-nương đi như vậy là đặng phạt cái lòng kiêu hãnh của công-nương. — Công-chúa nói : « Tôi thú thiệt với thầy rằng thế ấy không có thích cho tôi, mà miễn là cha tôi đành lòng, thì tôi sẽ ráng mà theo thầy. — Ông thầy tu nói : Công-nương đừng lo điều ấy, tôi chịu với công-nương rằng hoàng-thượng sẽ bằng lòng ; thôi, công-nương hãy trở về cung đi, và sắm sửa cho sẵn sàng đặng tối nầy sẽ ra đi. — Công-chúa làm theo lời ông thầy tu dặn, còn ông thì cách một chập, ông vào triều kiến giá.

Ông thầy tu vào tư cung, thấy vua đang han hỏi bà vú nuôi tên là Suốt-lu-mơ-mê. Vua thấy ông thầy tu bước vào, vua bèn nói : Thầy hãy vào gần đây, rồi cùng trẫm tỏ việc con gái trẫm đã đổi lòng mau lắm như vậy, là cũng nhờ sức của thầy, đó. Khi trước nó ố kị người đờn ông lắm, mà thầy trong một lúc thắng nó được, thì một câu chuyện của thầy còn hơn không biết mấy trăm chuyện của con vú Suốt-lu-mơ-mê nói hoài mà con gái trẫm cũng cứ giữ lòng cũ, không đổi dời chút nào hết. — Ông thầy tu nói : tâu bệ-hạ, tôi còn tính ra dày dặn hơn nữa, là làm cho công-nương, chẳng những dứt lòng ố kị người đờn ông, lại còn hữu tình với một vị hoàng-tử nước Biệt-thi nữa.

Ông thầy tu bèn thuật lại cho vua nghe chuyện công-chúa với hoàng-tử ấy cùng nằm một điềm chiêm bao làm sao, và nói luôn rằng đó là cái ý định của thần Kê-xây-da. Vua ngẫm nghĩ hồi lâu rồi mới nói : Trẫm thấy con gái trẫm phải ra đi như vậy thì trẫm cũng cực chẳng đã mà thôi, mà bởi thần Kê-xây-da khiến vậy, thì trẫm phải cam lòng chịu. May thay là có thầy đi theo dìu dắc nó, trẫm cũng vững lòng. — Vua bằng lòng rồi, nên đêm ấy công-chúa ra đi với bà vú nuôi và ông thầy tu mà thôi, bởi ông nói rằng thần Kê-xây-da muốn cho công-chúa đi không có cung-nữ theo hầu hạ.

Ba người cỡi ba con ngựa ra đi, đi trọn một đêm không ngừng nghỉ ; trời sáng thì tới một cái đồng cỏ, có ngàn thức hoa đua nở, trông đã tốt mà mùi thơm vô cùng. Mút đồng cỏ nầy thì là một cái vườn, bốn phía tường đều bằng đá trắng. Nơi chót một cái tường thì cất lên một cái lan-can gie ra sơn phết màu đỏ, dưới cái lan-can thì là một đường nước, nước trong tốt vô cùng, chảy thấu tới đồng cỏ và nuôi dưỡng những bông mọc tại đó. Cảnh vật chỗ đó xinh đẹp như vậy làm cho ba người để ý dừng chơn nghỉ ngơi giây lát ; cả ba đều xuống ngựa, ngồi trên bờ nước.

Ba người thưởng cảnh lấy làm đẹp đẽ, khen thầm là một chốn thiên nhiên, thợ trời khéo sắm ; đang trong lúc đẹp đẽ như vậy, ông thầy tu vùng đổi sắc mặt ra xanh mét như người chết vậy, cả mình ông đều rung rẩy. Công-chúa và bà vú thấy vậy hoảng hồn, bèn hỏi duyên do, ông thầy tu nói : Công-nương ôi, con quỉ nào đã dẫn chúng ta đến chốn nầy. Căng phòng chúng ta thấy phía trên kia đó, đồng cỏ nầy, và vách tường bằng đá trắng đây, làm cho tôi biết rằng đây là chỗ ở của nàng phù-thủy rất lợi hại tên là Mê-rếp-da. Nếu nàng ấy thấy đặng chúng ta thì chúng ta hết kể rồi. Mà, tôi sợ đây, thiệt là sợ cho công-nương mà thôi ; nếu một mình tôi, thì tôi sẽ làm phương thế mà bảo toàn tánh mạng tôi. — Công-chúa nói : Thầy cứ việc làm cũng như có một mình thầy tại đây vậy. Nếu căng phần của tôi khiến cho tôi phải chết tại chốn nầy, thì tôi sẽ làm theo phần số của tôi, cách rất vững vàng và rất danh giá theo cái khí huyết (nòi giống) của tôi.

(Sau sẽ tiếp theo).

HỘI NHÀ MÁY XAY LÚA VIỄN-ĐÔNG
(Rizeries d'Extrême-Orient)
Hội nặc danh vốn hùn 25 triệu quan tiền Langsa đều đóng tất số
Ở tại **SAIGON**, đường Belgique, môn bài số 15. — Nhà máy xay và kho trữ ở tại **CHOLON**

CÓ PHÒNG VIỆC RIÊNG LO VỀ CHUYỆN LÚA
MUA LÚA VÀ LÃNH BÁN LÚA — GIÙM TIỀN LÚA VÀ THẾ LÚA — CHỞ LÚA — LÃNH LÚA GỞI KHO

Trước khi bán lúa, xin hỏi bổn hiệu; nếu vị điền-chủ nào mắc đi không đặng thì viết thơ cho bổn hiệu, bổn-hiệu sẽ đến viếng mà bàn luận. — *MUỐN HỎI CHI THÌ BỔN-HIỆU SẴN LÒNG CẮT NGHĨA CHO HẾT.*
Phòng việc : *ở tại đường Belgique, môn bài số 15.*
CÓ ĐẶT HÃNG NGÁNH TẠI CẦNTHƠ — Và có lập chành mua lúa nơi các chỗ thị-tứ

SAIGON. — IMP. DE L'UNION   TIRAGE : 3.500 EXEMPLAIRES   *L'Administrateur Gérant :* NGUYỄN-VĂN-CỦA

Tirage : 3225 ex
Saigon le 22 ...